

Sygn. akt VI ACa 254/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Marcin Strobel

Sędziowie: Jacek Sadowski (spr.)

Tomasz Pałdyna

Protokolant: prot. sąd. Patryk Pałka

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2019 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. M.

przeciwko (...) w W.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 29 września 2017 r., sygn. akt III C 431/16

I. oddala apelację;

I. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 3240 (trzy tysiące dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 254/18

UZASADNIENIE

Powód K. M. wniósł o nakazanie pozwanemu (...) z siedzibą w W. zaprzestania naruszania jego dóbr osobistych i usunięcia skutków tego naruszenia poprzez nakazanie pozwanemu złożenia wniosku o usunięcie nieprawdziwych informacji dotyczących rzekomego zadłużenia powoda względem pozwanego z bazy danych (...) w terminie 7 dni od uprawomocnienia się wyroku. Powód wniósł również o zasądzenie 37 000 zł tytułem naprawienia szkody i 5 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Ponadto, w toku procesu powód zgłosił dodatkowe żądanie domagając się zakazania pozwanemu dalszym naruszeń w przyszłości.

Powód wskazywał, że działania pozwanego polegające na przekazaniu nieprawdziwych informacji gospodarczych i umieszczenie ich w (...) naruszyły jego dobra osobiste w postaci dobrego imienia i wiarygodności kredytowej.

Pozwany nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z 29 września 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo.

Sąd okręgowy ustalił, że umową przelewu wierzytelności z 27 czerwca 2014 r. (...) Bank (...) S.A. zbył na rzecz pozwanego wierzytelności, w tym wierzytelność w stosunku do powoda, wynikająca z umowy o przyznanie limitu kredytowego z 26 kwietnia 2006 r., zawarta z (...) Bank S.A. Postanowieniem z 19 stycznia 2017 r. w sprawie I Co 3149/16/K Sąd Rejonowy (...) w K.nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty wydanemu przeciwko powodowi w postępowaniu nakazowym w dniu 17 lutego 2012 r., w sprawie I Nc 1945/12 z powództwa (...) Bank (...) S.A. we W..

Pismami z 26 lipca 2014 r. pozwany fundusz zawiadomił powoda o przelewie wierzytelności oraz za pośrednictwem Kancelarii (...) wezwał powoda do zapłaty należności pod rygorem przekazania danych do (...). Wezwanie zostało wysłane powodowi na adres wynikający z zawartej uprzednio z bankiem umowy kredytu. Pozwany nigdy nie uaktualnił swojego adresu w banku, wbrew postanowieniom umowy kredytu.

W końcu 2014 r. powód podjął starania o uzyskanie kredytu na rozwój nowo rozpoczętej działalności gospodarczej, polegającej na prowadzeniu sklepu monopolowego. Kredytu nie uzyskał. Jako przyczynę odmowy podano istnienie nieuregulowanych zobowiązań finansowych powoda, co wynikało z wpisu w (...).

W dniu 4 lutego 2015 r. powód wystąpił do pozwanego funduszu z wnioskiem o zaprzestanie przetwarzania jego danych oraz usunięcie z bazy danych (...). W dniu 11 lutego 2014 r. pozwany fundusz wystąpił przeciwko powodowi z pozwem w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Sąd stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i sprawę skierował do sądu właściwości ogólnej, celem rozpoznania sprawy w trybie zwykłym. Pozwany ponownie wystąpił o wpis powoda w (...). W związku z tym powód ponownie wystąpił do funduszu o usunięcie wpisu. Z analogicznym wnioskiem wystąpił również do (...). W dniu 16 kwietnia 2015 r. powód uzyskał informację o wykreśleniu wpisu dotyczącego. O kolejnym wpisie powód powziął wiadomość w momencie ubiegania się o zawarcie umowy leasingu samochodu. Z uwagi na istniejący wpis nie mógł skorzystać z lepszej oferty umowy leasingu oraz odmówiono mu zezwolenia na terminal płatniczy w prowadzonym sklepie. Powód ponownie wezwał pozwanego do zaprzestania naruszania jego dóbr osobistych. Pozwany nie podjął żadnych działań w tym zakresie, kontynuował działania windykacyjne przesyłając powodowi wezwania do zapłaty.

W świetle powyższych ustaleń sąd okręgowy uznał wniesione w tej sprawie powództwo za niezasadne. Odwołując się do regulacji zawartej w art. 14 ustawy z 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, sąd okręgowy uznał, że działania pozwanego nie miały charakteru bezprawnego. Jak wskazał, pozwany dopełnił wszystkich wymogów przewidzianych w przepisie art. 14 powołanej ustawy. Miał podstawy do przekazania (...) informacji o zobowiązaniu powoda. Pozwany bowiem miał wierzytelność przysługującą mu względem powoda. Wierzytelność tę nabył od (...) Bank (...) S.A. Wierzytelność ta była stwierdzona prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w dniu 9 marca 2012 r. w sprawie I Nc 1945/12. Zważywszy więc, że działanie pozwanego miało oparcie w przepisach ustawy z 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, nie mogło stanowić bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powoda. Tym samym brak było podstaw do uwzględnienia powództwa.

Apelację od wyroku sądu okręgowego wniósł powód, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości albo jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W apelacji zawarte zostały zarzuty:

1) błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za postawę rozstrzygnięcia polegającym na błędnym założeniu, że pozwany działał w granicach obowiązującego porządku prawnego, oraz, że wierzytelność ujawniona przez pozwanego w (...) nie ma związku ze sprawą prowadzoną przez Sąd Rejonowy w W.I Wydział Cywilny;

- 2) pominięcia dowodu w postaci zeznań powoda odnoszących się bezpośrednio do wskazania, że wierzytelność stwierdzona nakazem zapłaty w sprawie I Nc 1945/12 została uznana za nieistniejącą przez SR w W.prawomocnym wyrokiem w sprawie I C 528/16;
- 3) pominięcia przez sąd okręgowy dowodu z orzeczenia SR w W.w sprawie I C 525/16 jako wskazującego na nieistnienie po stronie pozwanej prawa do wpisywania wierzytelności powoda jako wymagalnej;
- 4) naruszenie prawa procesowego, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranych w sprawie dowodów i przy tym brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, co wyraziło się w zaniechaniu poddania ocenie i dokładnej analizie przedłożonych dokumentów, w tym dokumentacji akt sprawy z Sądu Cywilnego w W. wraz z prawomocnym wyrokiem sądu w sprawie I C 528/16.

Rozpoznając sprawę w granicach zaskarżenia sąd apelacyjny zważył, co następuje.

Wbrew zawartym w apelacji zarzutom ustalenia faktyczne dokonane w tej sprawie przez sąd okręgowy były prawidłowe.

Kwestionując ustalenia sądu okręgowego, skarżący przede wszystkim powołuje się na wydany przez Sąd Rejonowy w W. wyrok z 25 sierpnia 2016 r. w sprawie I C 528/16, w którym sąd oddalił powództwo pozwanego funduszu przeciwko powodowi o zapłatę wierzytelności nabytej przez fundusz od (...) Bank (...) S.A. (wyrok SR w W. wraz z uzasadnieniem: k. 395-403). W ocenie skarżącego wyrok ten w sposób jednoznaczny wskazuje na bezprawność działań pozwanego polegających na złożeniu do (...) wniosku o wpis wierzytelności przysługującej mu względem powoda. W efekcie, jak podnosi się w apelacji, pominięcie tej okoliczności, doprowadziło sąd okręgowy zarówno do błędnych ustaleń faktycznych, jak i błędnej oceny działań pozwanego w stosunku do dóbr osobistych powoda.

Zarzuty skarżącego są niezasadne.

Przede wszystkim wskazać należy, że wydany w dniu 25 sierpnia 2016 r. przez Sąd Rejonowy w W. wyrok jest zdarzeniem późniejszym względem działań pozwanego stanowiących podstawę faktyczną wniesionego w tej sprawie powództwa. Powód bowiem, jak zostało to wskazane w pozwie, domagał się w tej sprawie ochrony dóbr osobistych w postaci dobrego imienia i wiarygodności kredytowej naruszonych działaniami pozwanego polegającymi na przekazaniu nieprawdziwych informacji gospodarczych i ich zamieszczeniu w (...). Zgodnie z twierdzeniami pozwu, pozwany dwukrotnie złożył wniosek o wpis danych powoda do (...) w roku 2014 oraz w roku 2015. Tym samym późniejsze wydanie wyroku przez Sąd Rejonowy w W. nie może mieć znaczenia dla oceny wcześniejszych działań pozwanego będących źródłem dochodzonych w tej sprawie roszczeń.

Po drugie, wbrew wywodom zawartym w apelacji, wyrok Sądu Rejonowego w W. nie unicestwia długu powoda powstałego na skutek niespłacenia przez powoda kredytu zaciągniętego w (...) Bank S.A. w roku 2006 i nabytego przez pozwanego w drodze cesji. Dług powoda względem banku został stwierdzony prawomocnym nakazem zapłaty wydanym przeciwko powodowi przez Sąd Rejonowy (...) w K. w dniu 9 marca 2012 r. (k. 15 dołączonych akt I Nc 1945/12). Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2012 r. nakazowi temu została nadana klauzula wykonalności (k. 19 dołączonych akt I Nc 1945/12). Ponadto, pozwany fundusz postanowieniem Sądu Rejonowego (...) w K. z 19 stycznia 2017 r. uzyskał na swoją rzecz klauzulę wykonalności w odniesieniu do tego nakazu zapłaty (k. 341 akt sprawy).

Niezasadnie skarżący wywodzi w apelacji, że nabyta przez pozwanego wierzytelność była już przedawniona w chwili składania przez pozwanego wniosku o wpis do (...). Jak zostało to już wskazane powyżej, nabyta przez pozwanego wierzytelność została stwierdzona prawomocnym nakazem zapłaty wydanym przeciwko powodowi przez Sąd Rejonowy (...) w K. w dniu 9 marca 2012 r. Zgodnie z art. 125 § 1 k.c., w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy.

W świetle powyższego podzielić należy stanowisko sądu okręgowego, że działania pozwanego polegające na dwukrotnym złożeniu do (...) wniosku o wpis zadłużenia powoda były zgodne z prawem. Ich podstawę prawną stanowiła ustawa z 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. Zgodnie z art. 14 ust. 1 tej ustawy, w brzmieniu obowiązującym w chwili składania przez pozwanego wniosków o wpis informacji dotyczącej zadłużenia powoda, wierzyciel mógł przekazać do biura informacje gospodarcze o zobowiązaniu dłużnika będącego konsumentem wówczas, gdy spełnione były łącznie następujące warunki:

- 1) zobowiązanie powstało w związku z określonym stosunkiem prawnym, w szczególności z tytułu umowy o kredyt konsumencki oraz umów, o których mowa w art. 187¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.);
- 2) łączna kwota wymagalnych zobowiązań dłużnika będącego konsumentem wobec wierzyciela wynosi co najmniej 200 złotych oraz są one wymagalne od co najmniej 60 dni;
- 3) upłynął co najmniej miesiąc od wysłania przez wierzyciela listem poleconym albo doręczenia dłużnikowi będącemu konsumentem do rąk własnych, na adres do doręczeń wskazany przez dłużnika będącego konsumentem, a jeżeli nie wskazał takiego adresu - na adres miejsca zamieszkania, wezwania do zapłaty, zawierającego ostrzeżenie o zamiarze przekazania danych do biura, z podaniem firmy i adresu siedziby tego biura.

Prawidłowo sąd okręgowy uznał, że wnioski pozwanego spełniały wszystkie wskazane warunki – pozwany był wierzycielem powoda w związku z zawartą umową cesji, zaś przysługująca mu wierzytelność była stwierdzona prawomocnym nakazem zapłaty, kwota wymagalnej wierzytelności przekraczała wskazane w ustawie minimum, zaś pozwany przed złożeniem wniosku o wpis wysłał powodowi listem poleconym wezwanie do zapłaty, zawierające ostrzeżenie o zamiarze przekazania danych do biura, z podaniem firmy i adresu siedziby tego biura (kopia wezwania: k. 30 akt sprawy).

W świetle powyższego nie można podzielić zarzutów powoda, że dokonane na wniosek pozwanego wpisy w (...) o zadłużeniu powoda były bezprawne, w szczególności zaś niezgodne z prawdą. Powoda bowiem obciążał dług ujawniony w (...), stwierdzony prawomocnym orzeczeniem sądowym. Wezwanie do zapłaty zostało przesłane powodowi na adres wskazany przez powoda w umowie kredytowej. Zważywszy, że powód, pomimo niespłacenia długu, nie poinformował wierzyciela o zmianie swojego adresu zamieszkania, zasadnie sąd okręgowy uznał, że powyższe wezwanie zostało dokonane skutecznie.

Tym samym, opierając się na prawidłowych ustaleniach faktycznych dokonanych w tej sprawie przez sąd okręgowy, które nie zostały skutecznie podważone w apelacji, stwierdzić należy brak podstaw do kwestionowania zgodności z prawem działań podjętych przez pozwanego.

Niezależnie od zawartych w apelacji zarzutów pozwanego oraz uzupełniając w tym zakresie rozważania sądu pierwszej instancji, wskazać należy, że w niniejszej sprawie nie zostało wykazane, aby działanie pozwanego naruszyły w świetle art. 24 § 1 k.c. i art. 448 k.c. dobra osobiste powoda stanowiące przedmiot żądanej w tej sprawie ochrony.

Powód domagał się w tej sprawie ochrony dóbr osobistych określonych przez niego jako dobre imię i wiarygodność kredytowa.

Powszechnie przyjmuje się, że dobra osobiste, ujmowane w kategoriach obiektywnych, stanowią pewne wartości idealne i niemajątkowe, ściśle związane z osobowością człowieka. Obejmują jego fizyczną i psychiczną integralność, indywidualność, godność i pozycję w społeczeństwie. Stanowią one przesłankę samorealizacji osoby ludzkiej. Naturę i granice poszczególnych dóbr osobistych wyznaczają przeważające w danym społeczeństwie zapatrywania prawne, moralne i obyczajowe. Nie wszystkie „wartości idealne” stanowią dobra osobiste jednostki, a jedynie te, które porządek prawny za takie uznaje. Źródłem dóbr osobistych, których przykładowy katalog wskazany został w art. 23 k.c., jest godnościowa koncepcja jednostki i wynikająca stąd jej podmiotowość i autonomia (art. 30 Konstytucji RP).

W świetle powyższego nie można zaliczyć do katalogu dóbr osobistych wskazywanej przez powoda „wiarygodności kredytowej”. Pojęcie to związane jest ściśle z kategorią zdolności kredytowej. Odnosi się więc bezpośrednio do sfery interesów majątkowych jednostki i w tej sferze powinno być rozważane. Brak zarazem istotnego związku pomiędzy zdolnością kredytową jednostki, a wartościami chronionymi poprzez konstrukcję dóbr osobistych, takimi jak podmiotowość i autonomia jednostki, jej integralność i indywidualność.

Powód nie udowodnił w tej sprawie, że dokonany na wniosek pozwanego wpis do przewidzianego ustawą rejestru istniejącego zadłużenia powoda stanowił zarazem naruszenie jego dobrego imienia.

Naruszenie dobrego imienia polega na pomówieniu innej osoby o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej albo narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego zawodu, stanowiska lub rodzaju działalności. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy brak jest jakichkolwiek ustalonych faktów, które wskazywałyby, że dokonany wpis w rejestrze o faktycznie istniejącym zadłużeniu powoda wywołał inne skutki aniżeli odmowa udzielenia kolejnego kredytu, czy odmowa zawarcia umowy na korzystniejszych dla powoda warunkach. Fakty te nie świadczą jednak o naruszeniu dobrego imienia powoda, a co najwyżej o wystąpieniu potencjalnego uszczerbku w sferze jego interesów majątkowych związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że naruszenie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych może uzasadniać również ochronę przewidzianą w art. 23 i 24 k.c., o ile doprowadziło do naruszenia dóbr osobistych (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 15 lutego 2008 r., I CSK 358/07; wyrok Sądu Najwyższego z 11 lutego 2015 r., I CSK 868/14). Jednakże dane osobowe (nawet gdyby hipotetycznie jedynie przyjąć, że działania pozwanego w tej sprawie stanowiły ich bezprawne naruszenie) nie są tożsame z dobrami osobistymi. Osoba domagająca się ochrony dóbr osobistych, nawet jeśli przesłanki tej ochrony miałyby pozostawać w związku z korzystaniem z danych osobowych, musi wykazać występowanie okoliczności warunkujących zastosowanie środków ochrony przewidzianych w art. 24 i 448 k.c. Z kolei, osoba domagająca się ochrony danych osobowych powinna to czynić w trybie i na zasadach ustalonych w przepisach dotyczących ochrony danych osobowych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2018 r., I CSK 690/17).

Mając powyższe na uwadze, dzieląc ustalenia faktyczne i oceny prawne sądu pierwszej instancji, a ponadto, uznając, że w świetle art. 24 § 1 k.c. i art. 448 k.c. nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, sąd apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił wniesioną apelację jako niezasadną. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty te składa się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika, ustalone w oparciu o stawki minimalne wynikające z § 2 pkt 5 i § 8 ust. 1 pkt 2 i § 8 ust. 2 w zw. § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (w brzmieniu obecnie obowiązującym).

Wskazać należy, że na rozprawie przed sądem apelacyjnym nikt się nie stawił, przy czym pełnomocnicy obu stron zostali o terminie rozprawy zawiadomieni prawidłowo. Wprawdzie pełnomocnik powoda w rozmowie telefonicznej z pracownikiem sądu w dniu 4 września 2019 r. oświadczył, że nie reprezentuje już powoda (notatka urzędowa: k. 481), jednakże zważywszy, że o rozprawie apelacyjnej pełnomocnik powoda został zawiadomiony w dniu 16 sierpnia 2019 r. (wydruk elektronicznego potwierdzenia odbioru: k. 484), zawiadomienie terminie rozprawy uznać należy za skuteczne (art. 94 § 1 k.p.c.).